

GROBIŠČE ZADNJIH BOURBONOV NA KOSTANJEVICI FOT. H. HOFMAN

Ob grobu zadnjih Bourbonov.

Spisal Venceslav Belè.

Stal sem v nizki in tesni podzemski celici, ki vodi v njo ozek hodnik. Pri srcu mi je bilo, kakor še nikoli prej: ne strah, ne žalost, tudi veselje ne, — nekaj tesnega, nepozabnega.

V tisti ozki, temni celici je bil pokopan del svetovne zgodovine in ž njo so snivali v marmornatih rakvah igralci, ki so igrali svoje dni velike in važne vloge na odru življenja. Pokopani so ležali oni in ž njimi njihova zgodovina, ki je zapustila na svetu posledice, iz nje rojene, iz teh pa so se rodile nove in zopet nove do današnjih dni.

Zamislil sem se v marmornati krucifiks pred seboj: razpetih rok in sklonjene glave je bil prabit na križ, in na glavi trnjevo krono, stran pa prebdeno. In spomnil sem se verzov:

„Ego sum Alpha et Omega: primus et novissimus, principium et finis.“ (Apoc. 22. 13.)

„Die Welt ist nichts, als Form, in der du prägst.“ (H. Hart: Gott.)

Kdo bi razumel vsa pota, kdo bi pojmlil vse vzroke in posledice? A kdo bi ne verjel in ne priznal vsevečnih in vsemodrih zakonov, ki vodijo do cilja in konca!

„Ego sum — finis!“

Sklonil sem glavo in se zamislil v tisto zgodovino, ki je ležala pokopana tako blizu mene.

* * *

Bilo je 2. aprila 1814. leta, ko je na Talleyrandov predlog odstavil senat velikega Napoleona, moža, ki se je povzpел od navadnega častnika tako neizmerno visoko, ki je sanjal svoje dni o gospostvu čez Evropo. Istega dne, ko je odšel on ponižan na Elbo, se je vrnil v Pariz Ludovik XVIII. in zasedel prestol.

Še je poizkusil Napoleon srečo, ki ga je toliko časa in tako daleč spremljala, a postala mu je nezvesta. — Waterloo in Bele Aliance sta imeni, s katerima je bila zapečaćena usoda moža, ki se je nekdanj tresla pred njim vsa Evropa. Njegovo delo je bilo dokončano in dovršen je bil njegov tek. Bil je velik mož, vse drugo je sodil On, ki mu je poveril tako važno vlogo na odru življenja. Spravljen s Cerkvijo je zapustil svet 5. maja leta 1821.

Bourboni so zopet zasedli prestol. Ludovik XVIII. (1815—1824) je izkušal z zmernostjo vpostaviti mir in red v državi in si tako utrditi zopet pridobljeni prestol, in njegova „charte“ bi bila k temu brezdvomno pripomogla, dasi je bilo njegovo stališče res zelo težavno, ker je bila država vsa razcepljena v politične stranke. Republikanci, bonapartisti, „svobodomiselní“ liberalci in konservativni rojalisti, razcepljeni v stranko zmernih in v ultraroyaliste, so povzročali in izzivali neprestano politične boje. Na dvoru je imela pretežen vpliv ultra-stranka, ker je